

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 18 lutego 2016 r.

Adam Bodnar

VII.501.316.2014.AG

Pan
Mariusz Błaszczak
Minister Spraw Wewnętrznych
i Administracji
ul. Stefana Batorego 5
02-591 Warszawa

Rzecznik Praw Obywatelskich od dłuższego czasu podejmuje próby zwrócenia uwagi właściwych organów państwowych na konieczność podjęcia prac legislacyjnych w zakresie uregulowania monitoringu wizyjnego w Polsce, a także na zagrożenia, jakie powoduje brak takiej regulacji dla praw i wolności obywatelskich. Do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji Rzecznik zwracał się już kilkakrotnie (por. np. wystąpienie z dnia 2 lutego 2011 r.; sygn. RPO-620459-II/09/MK, z dnia 12 marca 2013 r.; sygn. RPO-647548-I/10/KMŁ czy z dnia 17 czerwca 2013 roku sygn. RPO-647548-I/10/AJK).

W swoich wystąpieniach Rzecznik podkreślał konieczność międzyresortowej koordynacji prac w tym zakresie. Za niezwykle istotne Rzecznik uznał także przeprowadzenie konsultacji społecznych w toku procesu legislacyjnego oraz zapewnienie jawności i transparentności funkcjonowania monitoringu wizyjnego i zaangażowanie wspólnot lokalnych w ocenę potrzeby jego instalacji. **Znalezienie równowagi między bezpieczeństwem a ochroną prywatności obywateli w dobie rozwoju nowoczesnych technologii jest jednym z największych wyzwań, przed jakimi stoją obecnie władze publiczne.**

Do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji swoje wystąpienia kierował również Generalny Inspektor Danych Osobowych, który już w piśmie z dnia 24 sierpnia 2011 r. wskazał, że brak regulacji dotyczących stosowania monitoringu wizyjnego i jego specyfika sprawia, że naruszane są podstawowe prawa osób, które zostały nim objęte, bowiem obecnie obowiązujące przepisy o ochronie danych osobowych w odniesieniu do monitoringu mają zastosowanie w pełnym zakresie jedynie wtedy, gdy skutek stosowania monitoringu dochodzi do utworzenia zbioru danych. **Z tego też względu konieczne jest kompleksowe uregulowanie w przepisach rangi ustawowej przedmiotowego**

zagadnienia, poprzez stworzenie ogólnych zasad i warunków dopuszczalności stosowania monitoringu, wideonadzoru, określenie celów, w jakich taki nadzór jest możliwy do zastosowania, a także okresu przechowywania nagrań i ich ewentualnego publikowania. Niezbędne jest także uregulowanie podmiotów, które mogą wykorzystywać systemy monitoringu oraz unormowanie praw, jakie przysługują osobie, której taki nadzór może dotyczyć.

W 2014 r. Najwyższa Izba Kontroli również przygotowała raport, który wskazywał na konieczność niezwłocznego uregulowania funkcjonowania monitoringu wizyjnego (<http://www.nik.gov.pl/aktualnosci/nik-o-miejskim-monitoringu-wizyjnym.html>).

Najwyższa Izba Kontroli wniosowała do Rady Ministrów o podjęcie inicjatywy legislacyjnej, która ureguje w osobnej ustawie zasady i warunki prowadzenia obserwacji i rejestracji zdarzeń w miejscach publicznych oraz precyzyjnie określi m.in. okoliczności uzasadniające stosowanie monitoringu wizyjnego, zasady dotyczące umieszczania kamer z uwzględnieniem prawa do poszanowania i ochrony życia prywatnego, podmioty uprawnione do prowadzenia monitoringu oraz warunki, które muszą spełniać, aby mogły prowadzić monitoring, podmioty zobowiązane do sprawowania nadzoru nad jednostkami prowadzącymi i korzystającymi z monitoringu, obowiązki podmiotów prowadzących monitoring w zakresie zapewnienia ochrony danych osobowych oraz innych praw związanych z poszanowaniem i ochroną życia prywatnego, zasady weryfikowania skuteczności monitoringu, zasady korzystania z monitoringu przez formacje odpowiedzialne za utrzymanie porządku publicznego i bezpieczeństwo obywateli (Policja, Straż Miejska) oraz zasady współpracy operatorów monitoringu z tymi formacjami.

Rzecznik wielokrotnie uzyskiwał zapewnienie od Ministra Spraw Wewnętrznych, że prace nad kompleksową regulacją określającą zakres i wymagania warunkujące wykorzystywanie systemów monitoringu w celu zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego, w kontekście ochrony praw i wolności, są jednym z kluczowych projektów tego Ministerstwa. Strona rządowa wskazywała również, że prace legislacyjne są prowadzone lub, że zostaną rozpoczęte, ale z uwagi na złożoność problemu muszą zostać dokładnie skonsultowane z różnymi środowiskami. W ostatnim piśmie skierowanym do Rzecznika Praw Obywatelskich, które dotyczyło tego zagadnienia (pismo z 16 lipca 2015 r., BMP-0790-4-7/2015/EW) Minister Spraw Wewnętrznych poinformowała Rzecznika, że przygotowywana była trzecia wersja projektu założeń projektu ustawy monitoringu wizyjnym, która uwzględniała część postulatów i propozycji przekazanych przez podmioty uczestniczące w procesie uzgodnień międzyresortowych i społecznych jego poprzedniej wersji. Projekt założeń, który określałby zasady i tryb tworzenia oraz prowadzenia systemów monitoringu miał mieć na celu pełne odzwierciedlenie szeregu koniecznych postanowień wynikających z aksjologii konstytucyjnej oraz wytycznych zawartych w

orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego, w szczególności w odniesieniu do norm wynikających z art. 7, art. 31, art. 47 i art. 51 Konstytucji RP.

Pragnę przypomnieć również, że kwestia konieczności uregulowania zasad stosowania monitoringu wizyjnego wynika również z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. W wyroku z 11 grudnia 2014 r. w sprawie C-212/13 *František Ryneš przeciwko Úřad pro ochranu osobnych údajů* (ECLI:EU:C:2014:2428) Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) rozważał kwestię stosowania przepisów dyrektywy 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (Dz. Urz. L 281, 23.11.1995, s. 31) do przypadków rejestrowania obrazu z kamer zainstalowanych przez osobę prywatną i uznał, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem ochrona prawa podstawowego do prywatności, zagwarantowanego przez art. 7 Karty Praw Podstawowych UE wymaga, aby odstępstwa od ochrony danych osobowych i jej ograniczenia były stosowane jedynie wtedy, gdy jest to absolutnie konieczne. **Wszelkie odstępstwa uzasadniające ingerencję w prawo do prywatności muszą być uregulowane w ustawie, a wyjątki interpretowane zawężająco z punktu widzenia praw podstawowych.** TSUE podkreślił, że przetwarzanie danych osobowych jest objęte odstępstwem przewidzianym w art. 3 ust. 2 tiret drugie dyrektywy 95/46/WE jedynie w wypadku, gdy jest ono wykonywane w ramach sfery o czysto osobistym lub domowym charakterze, należącej do osoby, która dokonuje tego przetwarzania. O ile obraz z kamer wideo rozciąga się choćby częściowo na przestrzeń publiczną i tym samym jest skierowany poza sferę prywatną osoby dokonującej w ten sposób przetwarzania danych, o tyle nie powinien on być rozumiany jako czynność o czysto „osobistym lub domowym charakterze”.

W tym stanie rzeczy, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2014 r., poz. 1648 ze zm.), **zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o poinformowanie Rzecznika, czy w Ministerstwie toczą się obecnie prace nad projektem ustawy o monitoringu wizyjnym, oraz o przedstawienie planów w tym zakresie i ewentualnych projektów, które dotyczyłyby tego zagadnienia.**

Podpis na oryginale

Do wiadomości:

1. Pani Edyta Bielak – Jomaa

Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych

2. Pan Krzysztof Kwiatkowski

Prezes Najwyższej Izby Kontroli